

ת"פ 45050/02/18 - מדינת ישראל נגד דורית אנקרי

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 45050-02-18 מדינת ישראל נ' אנקרי
תיק חיצוני: 2833/2016

בפני המאשימה נגד הנאשמת
כבוד השופט איתן כהן
מדינת ישראל
דורית אנקרי
החלטה
כללי

1. לפניי בקשה מטעם הנאשמת לקבל לעיונה חומרים מכוח סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ").

הבקשה נחלקת לשלושה חלקים על פי הגורמים המחזיקים בחומרים, דהיינו: חומרים ממשרד החינוך, מעיריית ירושלים ומבית החולים הדסה עין כרם.

2. מעבר לבקשה ולתגובות השונות שהוגשו בכתב, התקיים דיון לפניי ביום 09.07.2019 שבו שטחו הצדדים את טענותיהם בהרחבה.

עובדות כתב האישום

3. על פי עובדות כתב האישום, בתקופה הרלוונטית הועסקה הנאשמת כמזכירה בבית הספר שבבית החולים הדסה ובמסגרת תפקידה הייתה אמונה על דיווח שעות העבודה של עובדי בית הספר.

החל מחודש ספטמבר 2007 ועד לחודש מרץ 2016 דיווחה הנאשמת למשרד החינוך, במרמה, לזכות עצמה, על שעות מילוי מקום, כשלמעשה לא עבדה בשעות אלה. בהסתמך על דיווחיה קיבלה במרמה ממשרד החינוך עבור כל התקופה סכום מצטבר נומינלי בסך 612,302 ₪.

עוד מיוחס לנאשמת שהציגה למנהלת בית הספר מצג שווא שלפיו הדיווחים המועברים למשרד החינוך אינם כוללים שעות שדווחו לזכותה של הנאשמת.

כתב האישום מייחס לנאשמת קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ומרמה והפרת אמונים.

תמצית טענות הצדדים

4. ב"כ הנאשמת טען שהחומר דרוש לו כדי לבסס את קו הגנתו שלפיו הדיווחים על שעות מילוי המקום שזקפה הנאשמת לזכותה, היו על דעתה ובאישורה של מנהלת בית הספר ונועדו לתגמל את הנאשמת על שעות עבודה נוספות ומטלות נוספות שהוטלו עליה.

5. מנגד, התנגד ב"כ המאשימה לבקשה וטען שיש לדחותה על הסף שכן ההגנה נוקטת הליכי סחבת שבקשה זו היא חלק מהם ואף לא עמדה בזמנים שקצב בית המשפט להגשת הטענות המקדמיות.

לגופו של עניין, טען שהבקשה מבוססת על טענה של הנאשמת ללא שנמצאו לה תימוכין כלשהם בחומר הראיות וללא שהונחה תשתית ראייתית שתצדיק את קבלתה. ואדרבא, חומר הראיות מפריך את הטענה. עוד טען שהבקשה תטיל על נציגי הגופים המחזיקים בחומר ועל המאשימה נטל עבודה בהיקף בלתי סביר, שהבקשה היא כללית גורפת ולא מידתית, אינה כוללת הפנייה למסמכים ספציפיים שבכוחם לתרום לקו ההגנה וחלקים ממנה פוגעים בפרטיות של צדדים שלישיים. בהקשר זה ציין בייחוד את הפגיעה שתיגרם לפרטיותה של מנהלת בית הספר אם תתקבל הבקשה תוך שהדגיש שהמנהלת היא עובדת ציבור מסורה שאינה חשודה בדבר. דברים אלה אמורים ביתר שאת - כך טען, משביקש ב"כ הנאשמת שלא ליידע אותה בפרטי הבקשה כך שלא תינתן לה ההזדמנות להביע את עמדתה.

דיון והכרעה

רקע נורמטיבי

6. בע"פ 3600/18 פלוני נגד מדינת ישראל (20.06.2019) סיכם בית המשפט העליון את הלכות הידועות בעניין בקשות לפי סעיף 108 לחסד"פ.

בהתייחסו לשני המסלולים המיועדים לבקשות לעיון בחומרים, לתכליתם ולהבדלים ביניהם אמר בית המשפט כך:

"כידוע, סעיפים 74 ו-108 לחוק סדר הדין הפלילי עוסקים שניהם בבקשות לקבלת חומרים מטעם ההגנה. אולם, הם מובחנים זה מזה באופן מובהק בכל הנוגע לטיב החומרים שניתן לבקש מכוחם, ובהתאם לכך גם בסדרי הדין שחלים עליהם [...] "לב העניין" הוא במהותם של החומרים המבוקשים. סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי נסב על חומרי חקירה, קרי על חומרים המצויים בידי התביעה, או שיש בידה להשיגם, ואשר נוגעים במישרין או בעקיפין לאישום [...] לעומת זאת, סעיף 108 לאותו חוק מכוון כלפי חומרים אחרים, חיצוניים לחקירה, שאחד הצדדים להליך מעוניין בהם - ההגנה או התביעה - וממילא אינם נחשבים

חומרי חקירה.

ברבות השנים הרחיבה הפסיקה את מעגל החומרים שניתן לבקש מכוח סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי מהיבט הקרבה שלהם ל"ליבת" האישום. ההכרה בכך שהעין בחומרי החקירה חיוני להגנת הנאשם והוא בגדר זכות לכל דבר ועניין, הובילה לחיוב התביעה בהעברתם גם כאשר אלו מצויים באופן יחסי בפריפריה של האישום, אך לא כאשר מדובר בחומרים שנגיעתם לאישום שולית ורחוקה [...] היחס לסעיף 108, עם זאת, הוא שונה מלכתחילה. עניינו של סעיף זה בחומר שעשוי לסייע לצדדים ומצוי בידי צדדים שלישיים, שלא שימשו כ"חומרי חקירה" ולא הובילו לגיבוש האישום. בכך אין כדי לומר שהסדר הקבוע בסעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי אינו חשוב להגנת הנאשם - הוא מיועד לתרום לצמצום הפער המובנה הקיים בהליך הפלילי בין המדינה לבינו, וכפי שנכתב עוד קודם לכן, שני הצדדים להליך יכולים לעשות בו שימוש. עם זאת, קיומו של החומר בידי צדדים שלישיים והעובדה כי חומר זה נוגע אליהם באופן ישיר, מחייב התחשבות אחרת בזכויותיהם ובראשן בזכות לפרטיות [...] לא בכדי מסורה ההכרעה בעניין הרלוונטיות של החומרים והיקפם המבוקש בידי בית המשפט ש"רשאי" לצוות בעניין זה"

אשר לעיתוי הגשת הבקשה, מצא בית המשפט שקיים שוני בין שני המסלולים. ובלשון פסק הדין נאמרו הדברים כך:

בהתאמה, גם השלב בהליך שבו מוגשות הבקשות דרך קבע הוא שונה, וכך גם המותב שדן בהן. ככלל, הדין בבקשות המוגשות לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי אמור להיעשות קודם שהחל הדין בתיק העיקרי (אף שהן יכולות להיות מוגשות גם במהלכו כפי שקורה לא אחת). ממילא הדין בהן נעשה ברגיל בפני השופט התורן. מנגד, בקשות לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי מוגשות לאחר שהחל הדין בתיק העיקרי [...] והדין בהן נעשה במהלכו. בית משפט זה הסביר כי כך קטן החשש שהחומר מתבקש הלכה למעשה מתוך שיקולים טקטיים של ההגנה [...] אחד הביטויים המשמעותיים לתפיסה הרואה בדין מכוח סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי חלק בלתי נפרד מן ההליך העיקרי - שלא כמו הדין המתקיים בגדרו של סעיף 74 לחוק זה - הוא העדרה של הזכות להגיש ערר על החלטה הנוגעת אליו [...]."

7. אשר להיקף הגילוי לפי סעיף 108 לחסד"פ קבע בית המשפט העליון בעע"מ 1786/12 ג'ולאני נגד מדינת ישראל (20.11.2013) (פסק דינו של כב' השופט דנצינגר) שנקודת המוצא צריכה להיות גילוי רחב ככל הניתן לטובת בעל זיקה לחומר המבוקש בנסיבות שבהן אי חשיפת החומר תביא לקיפוח הגנתו במשפט הפלילי. חובת גילוי זו נגזרת בראש ובראשונה ממעמדן של הפרקליטות והמשטרה כזרועותיה הארוכות של המדינה שחבה בחובת הגינות מוגברת בהיותה נאמן הציבור.

מן הכלל אל הפרט:

8. לאחר שהצבתי מבחנים אלה לנגד עיניי, אלה מסקנותיי:

ראשית אציין שהמאשימה לא בדקה את החומרים על אף שבהחלטתי מיום 30.06.2019 התבקשה היא לעשות כן וממילא גם לא הגישה אותם לעיון בית המשפט. כך שבלית ברירה תתבסס ההחלטה על המסמכים שהוצגו לי ועל הטיעונים שנטענו לפניי אף שיתכן שהחומרים לא מצויים בידי הגופים המנויים בבקשה או שלא ניתן לשחזרם או שאין יכולת מחשובית לאחזרם.

שנית, לא מצאתי הצדקה לדחות את הבקשה על הסף כפי שביקשה המאשימה. הנאשמת הגישה בקשה לעיין בחומרים לפי סעיף 74 לחסד"פ ובכלל זה גם בחומרים מושא הבקשה, ברם בית המשפט (כב' סגן הנשיא מ' כדורי) בהחלטתו, הפנה את ההגנה להגיש את בקשתה לפי המסלול הקבוע בסעיף 108 לחסד"פ וכך אמנם עשתה. נכון, ההגנה חרגה מהזמן שקצבתי להגשת הבקשה אולם בדיון ביום 05.02.2019 ביקשה היא ארכה, בקשה שלא התקבלה במפורש אך גם לא נדחתה. יתרה מכך, דומני שיש עדיפות ברורה להכריע בגורל הבקשה לגופה ולא לחסום אותה בנימוק פרוצדורלי וזאת מעצם החובה המוטלת על בית המשפט לאפשר לנאשמת הליך הוגן, הליך שלא יקפח את הגנתה ויאפשר לה לקבל את יומה בבית המשפט. הדברים אמורים ביתר שאת בשים לב לפערי הכוחות המובנים שבין התביעה להגנה בכל הנוגע לנגישות לחומרים, היכולת לאוספם והשליטה בהם.

9. אשר לבקשות הקונקרטיות שבבקשה, לאחר ששקלתי את הפוטנציאל הראייתי האפשרי לתמיכה בקו ההגנה הגלום בחומרים המבוקשים ואת התשתית הראייתית הראשונית המצביעה על פוטנציאל שכזה, ונוסף על אלה גם את היקף החומר שהתבקש, את הנטל שיוטל על גופי החקירה והתביעה ואת הפגיעה שעלולה להיגרם לאינטרסים שונים של צדדים שלישיים, ולאחר שהבאתי בכלל חשבון שלא עיינתי בחומרים ולא שמעתי את עמדת נציגי הגופים, החלטתי כלהלן:

משרד החינוך

א. דוח יומן (לוג) של כניסות המנהלת למערכת דיווחי שעות מילוי מקום ושל כל פעולה שביצעה לרבות תאריכים שעות, שעות כניסה ויציאה והעמוד המדויק והפעולה המדויקת שבוצעה.

הבקשה גורפת מדי ופוגעת בפרטיותם של צדדים שלישיים שלא במידה הראויה. עם זאת הנתון בדבר כניסותיה של המנהלת לדף הדיווח הממוחשב, הוא קריטי לקו ההגנה. לפיכך אני מורה למשרד החינוך לבדוק אם במהלך התקופה הרלוונטית לכתב האישום (01.09.2007 ועד 30.04.2016) נרשמה כניסה של המנהלת לדף הדיווח הממוחשב של שעות מילוי המקום של הנאשמת בלבד ולהעביר את החומר למאשימה שתעבירו להגנה.

ב. פלט של הודעות הדואר האלקטרוני שבין המנהלת לגזברות משרד החינוך ובין הנאשמת לגזברות משרד החינוך.

הבקשה אינה מידתית ופוגעת בזכות לפרטיות של צדדים שלישיים מעבר למידה הראויה. זאת בדיספרופורציה

לתשתית שהונחה להצדקתה. לפיכך דוחה את הבקשה תוך שאעיר שתחלופת הדואר האלקטרוני שבין הנאשמת לגזברות תקבל מענה במסגרת הסעיף שעניינו הדואר האלקטרוני של הנאשמת.

ג. כל נוהל או הנחייה או הוראה פנימית לגבי השימוש בשעות מילוי המקום.

הבקשה נראית סבירה על פניה ובכוחו של החומר לתרום פוטנציאלית לקו ההגנה ועל כן אני מורה למשרד החינוך להעביר חומרים אלה ככל שהם קיימים למאשימה שתעבירם להגנה.

ד. כל ביקורת שנערכה או שתוכננה בנוגע לשעות מילוי המקום החל משנת 2003 לרבות תוצריה או דוח שהופק ביחס אליה.

לא מצאתי שיש טעם להורות על המצאת חומרים בנוגע לביקורות שתוכננו אך לא יצאו אל הפועל. אשר לדוחות על ביקורות שנערכו, מורה למשרד החינוך להעביר דוחות אלה למאשימה שתעבירן לעיון ההגנה. הצו מתייחס לתקופה הרלוונטית לכתב האישום דהיינו משנת 2007 ועד 2016 ועד בכלל.

ה. פירוט נתונים הנוגע לחלוקה שבין מורים לעובדים אחרים מקרב מקבלי שעות מילוי המקום ברחבי הארץ.

מורה למשרד החינוך להבהיר האם קיימים בעלי תפקידים ברחבי הארץ, שאינם מורים, אשר זכו לתוספת שעות מילוי מקום במהלך השנים 2007 ועד 2016 ואם התשובה לכך חיובית, מהם התנאים לכך.

ו. התיק האישי של הנאשמת.

הבקשה על פניה סבירה. ב"כ הנאשמת הסביר בדיון שבתיק האישי נמצאים ככל הנראה טפסים הקשורים לשעות מילוי המקום. ויתרה מכך, ככלל רשאי עובד לעיין בתיקו האישי. על כן אני נעתר לבקשה. משרד החינוך יעביר את התיק האישי של הנאשמת לב"כ המאשימה שיעבירו לעיון ההגנה.

משהה את ביצוע ההחלטה הנוגעת למשרד החינוך למשך 30 יום.

משרד החינוך יוכל להעביר התנגדות או הסתייגות או הודעה על כך שהחומרים אינם ברשותו או שאינם ניתנים להפקה בתוך 21 יום מהיום.

עיריית ירושלים

ז. כל דוח ביקורת שנערכה או שתוכננה החל משנת 2003 לגבי בית הספר לרבות תוצריה או דוח שהופק ביחס אליה.

לאחר שהובהר בדיון ששעות מילוי המקום הם מטעם משרד החינוך ולא מטעם העירייה, אין הצדקה לקבל את הבקשה.

ח. מלוא החומר שבקלסרים שבהם מצוי החומר הקשור בשעות הנוספות.

לא ברור מדוע שתחזיק העירייה בחומר הנוגע לשעות מילוי מקום של משרד החינוך. ברם אם אכן ישנם

קלסרים כאלה החומר המצוי בהם הוא בליבת קו ההגנה שכן יש בחומר שכזה לתרום לקו ההגנה על דרך ההשוואה. על כן מורה לעיריית ירושלים להעביר את החומר המצוי בקלסרים בנוגע לתקופה הרלוונטית לכתב האישום, לב"כ המאשימה שיעבירו לעיון ההגנה.

ט. התיק האישי של הנאשמת בעירייה.

כפי שהחלטתי בנוגע לתיק האישי של הנאשמת במשרד החינוך, הבקשה על פניה סבירה. ב"כ הנאשמת הסביר בדיון שבתיק האישי מצויים ככל הנראה טפסים הקשורים בתאום מס ובכך הם קשורים בעקיפין גם לשעות מילוי המקום. ויתרה מכך, ככלל רשאי עובד לעיין בתיקו האישי ועל כן אני נעתר לבקשה. עיריית ירושלים תעביר את התיק האישי של הנאשמת לב"כ המאשימה שיעבירו לעיון ההגנה.

משהה את ביצוע ההחלטה בנוגע לעיריית ירושלים למשך 30 יום.

עריית ירושלים תוכל להעביר התנגדות או הסתייגות או הודעה על כך שהחומרים אינם ברשותה או שאינם ניתנים להפקה בתוך 21 יום מהיום.

בית החולים הדסה

י. כל החומר מתיבת הדואר האלקטרוני של הנאשמת על פי הכתובת המצוינת בבקשה.

החלטתי להיעתר לבקשה לאחר שהבאתי בכלל חשבון שמדובר בתיבת הדואר של הנאשמת אשר שימשה אותה במהלך עבודתה והנאשמת רשאית לחפש בה תימוכין לגרסתה. לפיכך מורה לבית החולים הדסה להסיר את החסימה מעל תיבת הדואר ולאפשר לנאשמת ולמאשימה, גישה אליה. זאת קבעתי על פי הכלל שחומרים שהתבקשו לפי סעיף 108 לחסד"פ מטעם ההגנה, מועברים גם לעיון המאשימה, ולהגנה לא ניתנת אפשרות לבחון מראש את החומר שהתקבל, ולבחור האם לעשות בו שימוש או להימנע מכך. ויתרה מכך התביעה אף רשאית לבקש כי חומר שהתקבל יוגש כראייה מטעמה (בש"פ 8252/13 מדינת ישראל נגד שיינר (23.01.2014) בפסקה 15(ו)).

יא. כל ניסיונות הכניסה לתיבת הדואר האלקטרוני של הנאשמת החל מינואר 2016 (זמן קצר בטרם נפתחה החקירה).

דומני שהבקשה לא פוגעת שלא לצורך בצדדים שלישיים. אמנם לא הונחה תשתית המצביעה על כניסות פסולות לתיבת הדואר של הנאשמת ואולי מדובר רק בחשד סובייקטיבי בעלמא. ברם כדי להסיר ספק בעניין זה, אני מורה לעיריית ירושלים להבהיר האם מאן דהוא חדר לתיבת הדואר האלקטרוני של הנאשמת בשנת 2016. החומר יועבר למאשימה שתעבירו לעיון ההגנה.

ניתנה היום, ז' תמוז תשע"ט, 10 יולי 2019, בהעדר הצדדים.